

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

2 Vtrùm furtu[m] & rapina differant specie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

CAPVT DVODECIMVM.

De iniurijs fortunarum, per furtum, rapinam, damnūve illatum:
& de necessaria restitutione ob hanc causam.

Constat Dubitationibus 20.

DVBITATIO PRIMA.

Quid sit furtum.

D. Thomas q. 66. art. 3.

¹
Furtum
quid.

RESPONDEO, Iurisperiti sic definiunt: *Furtum est contractatio rei fraudulosa, lucri facienda gratia, vel ipsius rei, vel etiam usus, possessionisve.* Ita habetur L. i. §. Furtum. 7. de furtis. & Institut. de obligationibus, quæ ex delicto. §. 1. quam supplet & explicat Nauarr. cap. 17. n. 1. Clarius & breuius Theologi, *Furtum est occulta rei alienæ acceptio inuito domino.* Hac definitio habet tres partes. Prima est, *occulta*, vt distinguatur à rapina & alijs iniustis acceptionibus, per iniquos contractus. occulta enim acceptio est, quæ fit domino nesciente, vel quam quis intendit facere domino nesciente. In contractu autem non intendit contrahens aliquid tollere domino nesciente; quamuis non cupiat vt dominus aduertat rei iustitiam.

Dices Primò, Qui accipit rem, domino vidente, non accipit occultè, & tamen committit furtum: ergo.

Resp. Si sciat dominum videre, & non curet, potius committit rapinam quam furtum: si autem ignoret dominum videre, est furtum; quia intendit ipso nesciente accipere, ita vt aliter noller.

² Dices Secundò, Detentio rei alienæ habet rationem furti: ergo non tantum consistit in acceptione.

Resp. Detentio est instar acceptionis; quia acceptio & accepti detentio moraliter censetur eadem actio. quòd si quis id, quòd iuste accipit, postea iniquè retineat, perinde facit, ac si primò tunc iniuste acciperet. vide D. Thomam in respons. ad 2. & Caiet. ibid.

³
Occultum
& manifestum.

Dices Tertio, Crimen non accipit speciem ex eo quòd sit occultum: ergo de ratione furti non est vt occultè fiat.

Resp. Quando quis in iniuria inferenda vtitur modo occulto, tanquam medio ad exequendum opus, facit speciem distinctam à manifesto, quia tunc occultum & manifestum continent diuersas iniurias. Hac ratione furtum differt specie à rapina, & dolosa inuasio à manifesta, & contumelia à detractione. Si autem vtatur modo occulto ob verecundiam, vel ad vitandum scandalum, aut supplicium, est circumstantia generalis.

⁴ Secunda est, *rei alienæ*; quia acceptio rei suæ quæ est apud alienum, non est furtum, saltem quæ suæ; quamuis possit esse furtum quatenus illa res est alteri commodata vel oppignorata; tunc enim auferitur illi usus, vel securitas, quam per illam rem habebat.

Tertia est, *inuito domino.* Si quis enim putaret domino non displicere, non esset furtum, quamuis occultè illud acciperet; eò quòd per verecundiam vereatur petere; debet autem esse cum ra-

tionem inuitus. vnde qui occultè accipit in extrema necessitate, non est fur. Item qui compensandi causa, quando aliter quod suum est recuperare nequit. Addunt aliqui, *rei corporalis & mobilis*; sed melius omittuntur: nam potest quis etiam furari iura; vt census & seruitutes, & res immobiles, occupando domum vel agrum alienum, domino absente.

Ex his patet Primò, Eum, qui accipit hominem liberum, v. g. vxorem vel prolem alicuius, non

committere furtum; quia homo liber non habet dominum à quo possideatur: sed dicitur committere plagium; seu crimen *plagiatus*, si fiat ad vendendum, vel ad retinendum in mancipium; si verò fiat ad fruendum, dicitur *raptus*: quæ proprie non sunt species furti. Quòd si quis furetur ancillam vel mancipium, vt illud vendat, erit verum furtum; quia est acceptio rei alienæ, quæ aliena; intendit enim eam accipere ratione vtilitatis temporalis, quæ est domini. si autem furetur, vt ad tempus abutatur, non dicitur furtum; quia illa ancilla secundum illum actum non subest dominio alterius, nec ipse querit in ea id quod alterius est, sed quod ipsius ancillæ. Infert quidem damnum domino, dum priuat ancillæ obsequio; sed non omnis damnificatio est furtum. Quamuis enim furtum non sit peccatum, nisi quia infert alteri damnum, priuando eum re sua, contra ipsius rationabilem voluntatem: (si enim vna eademque res in duobus locis esset, vel à duobus possideri integrè & vsurpari posset, nullum peccatum committeretur) tamen non omnis damnificatio est furtum; sed differunt hæc saltem materialiter. furtum enim postulat acceptionem seu vsurpationem, qua quis rem sibi vindicet; et si ad breue tempus, & animo eam paulò post abiiciendi: quo modo Augustinus furabatur poma, vnde qui incendit alterius segetes, non est fur, tamen damnum infert; nec minus peccat, quam si eas auferret.

Patet Secundò, Eum, qui rem sacram accipit, aut profanam in loco sacro, tanquam in asylo depositam, committere peccatum furti; quia accipit alienum inuito domino; quamuis huic furto coniuncta sit malitia sacrilegij, quæ quia præcipua est, ei nomen tribuit. Sunt tamen in hoc peccato duæ malitiæ distinctæ contra duas distinctas virtutes.

Patet Tertio, Crimen non accipit speciem ex eo quòd sit occultum: ergo de ratione furti non est vt occultè fiat.

Resp. Quando quis in iniuria inferenda vtitur modo occulto, tanquam medio ad exequendum opus, facit speciem distinctam à manifesto, quia tunc occultum & manifestum continent diuersas iniurias. Hac ratione furtum differt specie à rapina, & dolosa inuasio à manifesta, & contumelia à detractione. Si autem vtatur modo occulto ob verecundiam, vel ad vitandum scandalum, aut supplicium, est circumstantia generalis.

Secunda est, *rei alienæ*; quia acceptio rei suæ quæ est apud alienum, non est furtum, saltem quæ suæ; quamuis possit esse furtum quatenus illa res est alteri commodata vel oppignorata; tunc enim auferitur illi usus, vel securitas, quam per illam rem habebat.

Tertia est, *inuito domino.* Si quis enim putaret domino non displicere, non esset furtum, quamuis occultè illud acciperet; eò quòd per verecundiam vereatur petere; debet autem esse cum ra-

tionem inuitus. vnde qui occultè accipit in extrema necessitate, non est fur. Item qui compensandi causa, quando aliter quod suum est recuperare nequit. Addunt aliqui, *rei corporalis & mobilis*; sed melius omittuntur: nam potest quis etiam furari iura; vt census & seruitutes, & res immobiles, occupando domum vel agrum alienum, domino absente.

Ex his patet Primò, Eum, qui accipit hominem liberum, v. g. vxorem vel prolem alicuius, non committere furtum; quia homo liber non habet dominum à quo possideatur: sed dicitur committere plagium; seu crimen *plagiatus*, si fiat ad vendendum, vel ad retinendum in mancipium; si verò fiat ad fruendum, dicitur *raptus*: quæ proprie non sunt species furti. Quòd si quis furetur ancillam vel mancipium, vt illud vendat, erit verum furtum; quia est acceptio rei alienæ, quæ aliena; intendit enim eam accipere ratione vtilitatis temporalis, quæ est domini. si autem furetur, vt ad tempus abutatur, non dicitur furtum; quia illa ancilla secundum illum actum non subest dominio alterius, nec ipse querit in ea id quod alterius est, sed quod ipsius ancillæ. Infert quidem damnum domino, dum priuat ancillæ obsequio; sed non omnis damnificatio est furtum. Quamuis enim furtum non sit peccatum, nisi quia infert alteri damnum, priuando eum re sua, contra ipsius rationabilem voluntatem: (si enim vna eademque res in duobus locis esset, vel à duobus possideri integrè & vsurpari posset, nullum peccatum committeretur) tamen non omnis damnificatio est furtum; sed differunt hæc saltem materialiter. furtum enim postulat acceptionem seu vsurpationem, qua quis rem sibi vindicet; et si ad breue tempus, & animo eam paulò post abiiciendi: quo modo Augustinus furabatur poma, vnde qui incendit alterius segetes, non est fur, tamen damnum infert; nec minus peccat, quam si eas auferret.

Patet Secundò, Eum, qui rem sacram accipit, aut profanam in loco sacro, tanquam in asylo depositam, committere peccatum furti; quia accipit alienum inuito domino; quamuis huic furto coniuncta sit malitia sacrilegij, quæ quia præcipua est, ei nomen tribuit. Sunt tamen in hoc peccato duæ malitiæ distinctæ contra duas distinctas virtutes.

Patet Tertio, Crimen non accipit speciem ex eo quòd sit occultum: ergo de ratione furti non est vt occultè fiat.

Resp. Quando quis in iniuria inferenda vtitur modo occulto, tanquam medio ad exequendum opus, facit speciem distinctam à manifesto, quia tunc occultum & manifestum continent diuersas iniurias. Hac ratione furtum differt specie à rapina, & dolosa inuasio à manifesta, & contumelia à detractione. Si autem vtatur modo occulto ob verecundiam, vel ad vitandum scandalum, aut supplicium, est circumstantia generalis.

Secunda est, *rei alienæ*; quia acceptio rei suæ quæ est apud alienum, non est furtum, saltem quæ suæ; quamuis possit esse furtum quatenus illa res est alteri commodata vel oppignorata; tunc enim auferitur illi usus, vel securitas, quam per illam rem habebat.

Tertia est, *inuito domino.* Si quis enim putaret domino non displicere, non esset furtum, quamuis occultè illud acciperet; eò quòd per verecundiam vereatur petere; debet autem esse cum ra-

tionem inuitus. vnde qui occultè accipit in extrema necessitate, non est fur. Item qui compensandi causa, quando aliter quod suum est recuperare nequit. Addunt aliqui, *rei corporalis & mobilis*; sed melius omittuntur: nam potest quis etiam furari iura; vt census & seruitutes, & res immobiles, occupando domum vel agrum alienum, domino absente.

Ex his patet Primò, Eum, qui accipit hominem liberum, v. g. vxorem vel prolem alicuius, non committere furtum; quia homo liber non habet dominum à quo possideatur: sed dicitur committere plagium; seu crimen *plagiatus*, si fiat ad vendendum, vel ad retinendum in mancipium; si verò fiat ad fruendum, dicitur *raptus*: quæ proprie non sunt species furti. Quòd si quis furetur ancillam vel mancipium, vt illud vendat, erit verum furtum; quia est acceptio rei alienæ, quæ aliena; intendit enim eam accipere ratione vtilitatis temporalis, quæ est domini. si autem furetur, vt ad tempus abutatur, non dicitur furtum; quia illa ancilla secundum illum actum non subest dominio alterius, nec ipse querit in ea id quod alterius est, sed quod ipsius ancillæ. Infert quidem damnum domino, dum priuat ancillæ obsequio; sed non omnis damnificatio est furtum. Quamuis enim furtum non sit peccatum, nisi quia infert alteri damnum, priuando eum re sua, contra ipsius rationabilem voluntatem: (si enim vna eademque res in duobus locis esset, vel à duobus possideri integrè & vsurpari posset, nullum peccatum committeretur) tamen non omnis damnificatio est furtum; sed differunt hæc saltem materialiter. furtum enim postulat acceptionem seu vsurpationem, qua quis rem sibi vindicet; et si ad breue tempus, & animo eam paulò post abiiciendi: quo modo Augustinus furabatur poma, vnde qui incendit alterius segetes, non est fur, tamen damnum infert; nec minus peccat, quam si eas auferret.

Patet Secundò, Eum, qui rem sacram accipit, aut profanam in loco sacro, tanquam in asylo depositam, committere peccatum furti; quia accipit alienum inuito domino; quamuis huic furto coniuncta sit malitia sacrilegij, quæ quia præcipua est, ei nomen tribuit. Sunt tamen in hoc peccato duæ malitiæ distinctæ contra duas distinctas virtutes.

Patet Tertio, Crimen non accipit speciem ex eo quòd sit occultum: ergo de ratione furti non est vt occultè fiat.

Resp. Quando quis in iniuria inferenda vtitur modo occulto, tanquam medio ad exequendum opus, facit speciem distinctam à manifesto, quia tunc occultum & manifestum continent diuersas iniurias. Hac ratione furtum differt specie à rapina, & dolosa inuasio à manifesta, & contumelia à detractione. Si autem vtatur modo occulto ob verecundiam, vel ad vitandum scandalum, aut supplicium, est circumstantia generalis.

Secunda est, *rei alienæ*; quia acceptio rei suæ quæ est apud alienum, non est furtum, saltem quæ suæ; quamuis possit esse furtum quatenus illa res est alteri commodata vel oppignorata; tunc enim auferitur illi usus, vel securitas, quam per illam rem habebat.

Tertia est, *inuito domino.* Si quis enim putaret domino non displicere, non esset furtum, quamuis occultè illud acciperet; eò quòd per verecundiam vereatur petere; debet autem esse cum ra-

DVBITATIO II.

Vtrum furtum & rapina differant specie.

D. Thom. art. 4.

RESPONDEO, specie differre in ratione iniuriæ. ita D. Thomas & Caietanus. Ratio est;

Rapina.

est; quia rapina includit violentiam, quæ fiat domino scienti; quam furtum excludit. Itaque novam rationem iniuriæ continet: quia novam rationem involuntarij. aliter enim est involuntarium quod quis ignorans patitur, aliter quod sciens & renitens. quamvis enim utrumque sit absolute involuntarium, tamen alterum est longè magis involuntarium, & alterius rationis. Unde etiam patet, rapinam esse gravius peccatum quam furtum, ceteris paribus: ut docet D. Thomas art. 9. & ibidem Caietanus.

Petes, Quomodo furtum & rapina differunt ab iniuria, quæ fit per iniquos contractus?

9
Per contractus iniquos.

Resp. Quod furto & rapina patitur dominus damnum omnino involuntariè, nempe per ignorantiam, vel per vim; in contractibus autem patitur damnum involuntariè mixtum, si sciat iniquitatem contractus, id est, partim voluntariè, partim involuntariè; maullit enim hoc damnum iniuste pati, quam contractum omittere. Si autem ignoret contractus iniquitatem, & ided contractat, erit furtum, seu eiusdem, ac furtum, rationis. Ex his constat, rationem genericam communem furto & rapinæ esse iniustam ablationem rei alienæ, absolute involuntariam. Ut autem contineat etiam iniustitiam contractuum, dicitur iniusta ablatio rei alienæ, vide Ioannem Medinam q. 4 C. de rebus restituendis.

10
Furtum generatim acceptum.

Aduertendum tamen est, aliquando omnem iniustam acceptationem vocari furtum & rapinam: ut patet cap. 4. Si quid 14. q. 5. ex D. Augustino, Si quid inuenisti, & non reddidisti, rapuisti. Sic Exodi 20. dum prohibetur furtum, omnis iniqua acceptio rei alienæ intelligenda est, ut docet D. Augustinus lib. 2. quæst. 72. in Exodum. & hoc modo diuiditur furtum in fraudulentum, occultum, & violentum. Sed propriè accipitur pro occulto, ut dictum est.

DVBITATIO III.

Vtrum fur & raptor continuè peccent donec restituant.

Caietanus qu. 66. art. 3. circa solutionem tertij argumenti, putat ipsam detentionem non posse continuare peccatum actuale furi, eò quod non sit actio, sed effectus actionis: unde vult detentorem esse solum in peccato habituali. Sed contrarium est verius, unde

11
Continuè peccat detentor.

Resp. & Dico Primò, Fur & omnis iniquus detentor rei alienæ, vel alteri debita, continuè actu peccat, toto eo tempore, quo cum possit non restituit. colligitur ex Gabriele in 4. d. 15. qu. 2. art. 2. conclus. 2. & Soto lib. 4. qu. 7. art. 4.

Probatum Primò; quia non restituendo lædit continenter proximum, ipsum impediens à possessione & vii rei suæ vel debita: quæ læsio quò diutius durat, eò censetur maior. atqui hæc læsio assidue pendet vel à voluntate libera non restituendi, vel à libera voluntatis omissione: ergo est peccatum actuale, eò saltem modo, quo in omissione operis externi, qua alius læditur, est peccatum actuale.

Secundò, Qui non restituit cum possit, voluntariè detinet rem alienam: atqui detentio rei alienæ, etsi non sit propriè actio, est tamen instar

actionis, sicut possessio: ergo quamdiu hæc detentio exterior liberè pendet à voluntate, est actuale peccatum, actu nocens proximo.

Tertio, Qui conijcit proximum iniuste in vincula, & ibi relinquit, continuè peccat actu; quia continuè nocet: perinde enim est, siue manibus siue vinculis eum assidue tenendo affligat, cum utrumque æquè liberè continetur. ergo etiam qui assidue rem alienam cum incommodo continuo detinet, continuum peccatum committit.

Dices Primò, Ergo is, qui alteri vulnus infligit, continuè peccat, quia continuè nocet.

13
Obiectio- nes.

Resp. neg. consequ. Non enim propriè continuè nocet, sed semel nocuit, & tunc peccauit actu. omne autem nocumentum deinceps secutum, naturaliter manat à primo nocumento, ita ut non dependeat amplius à presenti ipsius voluntate, ut sit vel non sit; sed solum à præterita, in qua semel censetur volutum. Quod si esset in ipsius potestate tollere quotidianam molestiam ex vulnere prouenientem, & non faceret; continuè noceret presenti voluntate, & sic continuè peccaret: sicut is, qui presenti voluntate continuè nocet, constrictum tenendo, quem singulis momentis posset soluere. Simile videmus in Tyranno, qui idolum erigit, vel iniquam legem sancit. tamdiu enim peccat, quamdiu illud idolum vel illa lex assidue ex ipsius libertate dependens, manet: nam ex parte sua tamdiu actu nocet; quod nocumentum quouis momento potest & debet tollere.

vulnerans.

14
Iniquam legem ferens.

Nec refert, quod erecto idolo, vel lege data, nihil amplius agat; quia illa libera dependentia rei nocentis, est instar continuæ noxiæ actionis. qui enim omnibus momentis causam noxiam, quam posuit, potest auferre; si non auferat, continenter nocet & peccat.

Dices Secundò; Ergo singulis momentis peccat.

15

Resp. Verum est, non quidem nouum peccatum addendo, sed prius actu continuando: sicut si mala voluntas per integrum diem duret, est vnum continuum peccatum; quod quò plus liberè durat, eò ceteris paribus est grauius. Similiter detentio rei alienæ toto tempore, quo commode restitui potest, est vnum peccatum continuum actuale, quod singulis momentis crescit, idque dupliciter.

Primò, ratione maioris liberæ durationis. Secundò, ratione maioris nocumenti, quod inde domino prouenit. si enim inde dominus continuè crucietur animo, vel noua experiatur incommoda; hæc detentio fit continuè peior, idque intrinsecè quodammodò: sicut si ignem segetibus immisissum singulis momentis possis extinguere, & omittas, assidue crescit peccatum, ratione maioris damni: & si proximum, quem vides fame cruciari, non iues, cum singulis momentis possis, assidue crescit illa omisio, ratione maioris incommodi. Quod si inde nihil aliud incommodi eueniat, quam quòd dominus careat re sua, solum augebitur priore modo: sicut omne peccatum, & omne meritum augetur ex circumstantia durationis; quamvis in bonitate vel malitia intrinseca non crescat, ut ostensum est 1. 2. quæst. 74.

16
Quomodo crescat hoc peccatum.

Dices Tertio, Si hæc detentio est vnum continuum

timum